

بررسی نقش رویکرد انعطاف پذیری در فضاهای داخلی مسکن^۱

صحرا یاسی^۱، احمد ترکمان^{۲*}، سوگل شمتوب^۳

۱- گروه معماری، پردیس علوم و تحقیقات بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران. sahra.yasi71@gmail.com

۲- دکتری معماری، عضو هیئت علمی، گروه معماری، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران. Ahmadtorkamon@miau.ac.ir

۳- دکتری معماری، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران. Sareh_sha@yahoo.com

چکیده

گرچه فضای معماری، فضایی کاملاً مشخص است، اما به دلایل مختلف ممکن است نیاز به تغییر در الگوهای طراحی و پیشبینی امکان تغییر در ساختار و عملکرد فضاهای خانه الزامی گردد. برای مثال در مواردی لازم است ابعاد و اندازه فضاها کاهش یا افزایش یابد تا بتواند با سایر فضاها ارتباط برقرار کند. زمانی که در یک سیستم کالبدی، بدون آنکه در اصل آن یا عناصر اصلی دگرگونی حاصل گردد، امکان تغییر فضا متناسب با نیازها وجود داشته باشد، انعطاف پذیری معنا می یابد. مهمترین اهداف این مقاله عبارت است از جستجوی مؤلفه ها و شاخصه های انعطاف پذیری ساختمان و فضاهای داخلی (با محوریت مسکن) برای افزایش بهره وری از ساختمان و ماندگاری ساختمان در طول زمان. لذا در این مقاله که با روش مطالعه توصیفی تحلیلی نگاشته شده سعی شده است تا ضمن بیان چالش های موجود در زمینه کاهش رضایت ساکنین از مسکن که یکی از عوامل تأثیر گذار بر آن کاهش انعطاف پذیری فضاهای داخلی می باشد، به تأثیر انعطاف پذیری بر رضایتمندی در مخاطبین و بررسی مؤلفه های انعطاف پذیری فضاهای داخلی (شامل ده مورد) همراه با راهکارهای اجرایی جهت افزایش انعطاف پذیری در ساختمان ارائه شود.

واژه‌های کلیدی: رویکرد انعطاف پذیری، فضاهای داخلی، مسکن منعطف، طراحی داخلی.

۱- مقدمه

خانه مسکونی به عنوان فضای خصوصی، مرجع اصلی انسان است، مرکزی است شخصاً تجربه شده و جایی است که انسان از آنجا حرکت خویش را آغاز می کند و باز به آن برمی گردد. سکونت تنها به معنی گذراندن وقت در یک محل نیست بلکه خود را در خانه خویش احساس کردن است [۱].

مسأله قابل مطرح در باب مجموعه مسکونی در جامعه فعلی ما ساخت و سازهای یکسان و ثابت بودن تیپ‌های ساختمانی است که باعث عدم استفاده برای افراد مختلف با نیازهای مختلف می باشد، مگر با به وجود آوردن تغییرات و صرف هزینه های بالا و یا از بین بردن یک سری منافع تا بتوانند خودشان را با محیط وفق دهند از طرفی تغییر ساختار خانواده های سنتی در ایران یکی از عوامل اصلی نیازمندی به مسکن با رویکرد انعطاف پذیری است یا تغییر ارزش های معنوی خانواده و پذیرش اجتماعی غیر خانوادگی در خود معنای گسترش پیدا می کند. از این گذشته در حال حاضر یک واحد مسکونی باید محدوده گسترده ای از خانواده با نیازهای متفاوت آن را متجاوز از گستردگی زندگی آنان در خود جای دهد. بدان معنا که علاوه بر پاسخگویی خانه به نیازهای فردی و جمعی خانواده، پاسخ گویی به نیازهای اجتماعی و فرهنگی آنها نیز بخش عمده ای را به خود اختصاص می دهد. برای مثال چیدمان فضاها در خانه های با یک فرزند کوچک متفاوت از خانه ای با دو نوجوان است که به دنبال خلوت بیشتر می گردند. بنابر این یکی از اصول خانه های انعطاف پذیر توانایی تطبیق با ساختارهای پویا و متفاوت خانواده و نیازهای فیزیکی و روانی آن در سنین مختلف است.

۱- این مقاله بر گرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد صحرا یاسی با موضوع «طراحی معماری مجموعه مسکونی خانواده جانبازان و معلولین در بوشهر با رویکرد انعطاف پذیری فضاهای داخلی» که با راهنمایی جناب آقای دکتر احمد ترکمان و مشاوره خانم دکتر سوگل شمتوب در دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر انجام شده است.